

Podhradszky Emil
felhívó szerkesztő

Előfizetési díjak:

Egy évre	8 korona
Fél évre	4 korona
Negyed évre	2 korona

Pénzküldemények

Szászsebesi Ipar és Gazdasági Hítelszövetkezet
 címére küldendő, Szászsebesen

Megjelenik minden csütörtökön

Felelősszerkesztő és kiadó tulajdonos

PODHRADSZKY EMIL

Hirdetési díjak:

Egyhasábos garmond sor vagy annak a helye
 20 fillér. Ajánlközásoknál, eladás vagy vételnél
 minden szó után előre beküldendő 4 fillér
 Nagyobb s többszöri közlésű hirdetményeknél
 mérsékelt díjak egyezség szerint

XII évfolyam

Szászsebes, 1908 december hó 31

51 és 52 szám.

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS.

Az utóbbi hetekben beállott súlyos válság arra kényszerített, hogy lapunk 51 és 52 számát együttesen adjuk ki s negyedrésznivel csekélyebb tartalommal a rendes két szám együttes tartalmánál. Nem szívesen tettük ezt, de hát a szükség törvényt bont s így meg vagyunk arról győződve, hogy lapunk tisztelt olvasói mérlegelven azokat a nehéz viszonyokat, a melyekkel önhibákon kívül küzdeni kellett és még mindig kell, ezért elnézéssel lesznek.

A legközelebbi multban kibocsátott kérés felhívásunknak némi eredménye már eddig is mutatkozott, a mennyiben akadtak olyan lelkes hiveink, kik filléreikkel segítségünkre siettek, mások pedig ezt a jövő hó elejére biztos kilátásba helyezték, miután pedig nem kételkedünk abban, hogy kedves hiveink valamennyien nem csak készséggel adakozni fognak a lap fenntartási alapjára, hanem annak továbbra is előfizetői maradnak, sőt ilyenekül másokat is megnyerni igyekeznek, bizalommal tekintünk a jövőbe s szentül meg vagyunk győződve arról, hog az újév beálltával lapunknak nem halotti torát, hanem megújulásának, megerősödésének örömnepét fogjuk ülni.

Ebben a reményben bocsátjuk ki előfizetési felhívásunkat s kérjük az összes erdészeti és vadászati kartársakat, hogy meghallgatva hívó szövegünket, a jövő év küszöbén valamennyien

siessenek bár némileg megtépett, de azért még mindig a diadalt szomjuhozó zászlónk alá s ne mulassza el egy sem az előfizetési díjat jövő hó közepéig beküldeni, az olyanokat pedig kik még a folyó évről bármily összegű hátralékkal tartozásban vannak, ennek beküldésére is kérjük.

Jövő évfolyammal első száma az 1909. év első csütörtököi napján, tehát január 7-én már pontosan meg fog jelenni s hinni akarjuk, hogy nem csak eddigi hiveink buzgó támogatása, hanem — bizony elég csekély — számuknak új előfizetőkkel való gyarapodása abba a kellemes helyzetbe fog juttatni, hogy a lap pontos megjelenésében többé nem lesz akadály.

A pénz beküldéséhez becimzett postautalványt csatolunk.

Az Erdészeti Újság
 kiadóhivatala.

Évfolyam záraskor.

Lapunk mai számával lezárjuk annak tizenkettedik évfolyamát s aggódva tekintünk a jövőbe, a mely hivatva lesz megmutatni nem azt, hogy megindíthatjuk-e a jövő év elejével annak tizenharmadik évfolyamát, hanem azt, hogy képesek leszünk-e azt be is fejezni.

Tizennégy és egynegyed éve mult el annak, hogy kezünkbe ragadtuk azt a zászlót, a melyre az erdészeti és vadászati személyzet személyi és szolgálati érdekei voltak felírva s ennek a zász-

lónak lobogtatásával indult meg a szerkesztésünkben és kiadásunkban két és egynegyed éven át megjelenő «Erdőőr» című lapunk, melynek helyét azután a címnek közözhajtás folytán történt megváltoztatása mellett a most már tizenkettedik évfolyamát befejező «Erdészeti Ujság» foglalta el.

Szerény keretek közt, minden anyagi kutforrások nélkül mentünk bele a nehéz és nagy költségekkel járó vállalkozásba, egyedül abban bizva, hogy azok, a kiknek érdekeit szolgálni kívántuk, olyan támogatásban fognak részesíteni, a mely a lapnak gond nélkül való kiadását lehetővé fogja tenni. Biztosra vettük, hogy az erdészeti és vadászati altiszteknek ha nem is minden egyes tagja, de legalább azok nagyobb része képes lesz mérlegelni és felfogni annak a nagy horderejét és fontosságát, hogy neki is úgy, mint jóformán minden más testületnek legyen egy saját lapja, mely minden idegen befolyástól menten szolgálja az ő érdekeit s nem fogja sajnálni azt a csekély áldozatot, a melyet egy ilyen lapnak a fenntartása érdekében hoznia kell.

Sajnos, ebben a bizalmunkban nagyon megcsalatkoztunk, mert az erdészeti és vadászati altiszti személyzetnek nem hogy nagy zöme támogatta volna a saját lapját, hanem ellenkezőleg csak egy elenyészőleg kicsiny, csekély töredéke sorakozott a kitűzött zászló alá s még ennek is egyesei azzal, hogy a náluk is számításba vett előfizetési díjjal örökre adósak maradtak, a helyett, hogy támogatták volna a lapot, inkább kárára

voltak annak, a minek azután az volt a természetes következménye, hogy a lapnak az élete ezen a hosszú időn át csak tengeredés és vergődés volt s a megsemmisülés folyton felette lebegett.

Azt, hogy az erdészeti és vadászati altiszti és szolga személyzet érdekeit ez alatt a tizen-nég évét meghaladó idő alatt teljesen önzetlenül s mégis mindig a legnagyobb lelkesedéssel, ügyszeretettel és odaadással szolgáltuk és szolgáljuk ma is, mi sem bizonyíthatja fényesebben, mint az, hogy az önként magunkra vállalt eme szent kötelességet még az ilyen nehéz viszonyok mellett is kitartóan teljesítettük.

A mi lapunk nem támaszkodhatott senkinek a segítségére, mert ha ilyet még keresett is, merev elutasítás volt az osztályrésze. Ennek bizonyítására elég legyen rámutatnunk arra, hogy például midőn illetékes helyen azt kértük, hogy az erdőhatóságok utasíttassanak az erdőőri állások betöltése céljából kibocsátani szokott pályázati hirdetményeiknek lapunkban való közzétételére, ez a kérésünk el lett utasítva s nem nyert meghallgatást az a kérésünk sem, hogy a hírlapíróknak adni szokott vasuti kedvezményben részesítsük, a mely kedvezménnyel pedig valóban meglehetősen pazarul szoktak bánni.

Ilyen viszonyok mellett természetesen egyedüli támaszunk az előfizetőink voltak s bár ezek száma a többi lapokéhoz képest elenyészőleg csekély volt, mert a huszezerenél is több főnyi

AZ „ERDÉSZETI UJSÁG“ TÁRCÁJA

A trónörökös vadászata Pusztaszeren.

Ferenc Ferdinánd királyi herceg arisztokrata társasággal a szegedi földdel határos Pusztaszeren vadászott a hol Pallavicini Sándor örgrófnak volt a vendége.

A trónörökös f. hó 13-án éjszaka 12 óra 56 perckor érkezett a kisteleki állomásra, a hol Tóth Illés állomási főnök intézkedéséből a trónörökös két kocsiját az első vágányra tolták és ott egy kazánt csatoltak hozzá, mely a hálókocsit egész éjszaka fűtötte. A trónörökös egész éjszaka az állomáson aludt, melynek környékét Stolcenberg csendőr-főhadnagy vezetésével negyvennyolc csendőr tartotta megszállva. De egész éjszaka talpon volt Gyárfás Jenő dorozsmai főszolgabíró is, a ki arra ügyelt, hogy zaj ne zavarja a trónörökös álmát. Reggel 7 óra 10 perckor négylovas hintón megérkezett a kisteleki állomáshoz Pallavicini Sándor örgróf, a vendégfogadó házigazda a fiával: Alfonz örgróf majoreszkóval. A trónörökös táviratokat

vett át és táviratokat küldött, mikor a két örgróft a szalonkocsiban fogadta. Néhány perccig beszélgettek. Az örgróf közölte a trónörökössel, hogy már vasárnap este megérkeztek a vadászat vendégei: Teck herceg, Dietrichstein herceg, Lichtenstein Edvárd dr. herceg és neje, Olga hercegnő, Podstacky gróf és neje, Széchenyi Péter gróf és neje, Esterházy Mór gróf és a trónörökös kamarása Rummerskirch báró. Utóbbi ekkor jelentette a trónörökösnek, hogy a hatóság tagjai a perronon vannak. A fenség a két örgróffal hamuszínű vadászlebernyegben, drapp-vadászkalapban a perronra lépett, a hol Stolcenberg csendőr-főhadnagy katonás jelentését halgatta meg, mire Gyárfás főszolgabíró, aki mellett ott állott a vármegye diszruhás hajduja, a megye közönsége nevében három-nég szóval üdvözölte.

— Örömmel jöttem a szép alföldi tájakra, — szólt magyarul a trónörökös, — ugyancsak nagy köd van.

— Dél felé hihetőleg fölszáll a köd.

két hatalmas területből az egész hosszú idő alatt soha sem akadt hatszáznál több olyan, a ki a lapot járatta volna s még ezek közül is átlag százan évről-évre hátralékban maradtak, fenntartottuk a lapot, mert jól tudtuk azt, hogy ha egyszer elbukni engedjük, nem akad többé olyan ember, a ki azt feléleszteni megkísérelné.

Csak az, a ki közvetlen szemlélője volt nehéz küzdelmünknek, tudná igazán méltányolni szerény anyagi helyzetünket messze túlhaladó erőfeszítésünket, hogy a lapot minden körülmények között továbbra is fenntartsuk s elbukni ne engedjük. A kétes helyzet nem egyszer családi viszálykodást, perpatvart szült, midőn az azt illető más irányu jövedelmet is a lap fenntartására kellett fordítani, de azért csak küzdöttünk szívós kitartással, egy jobb jövő reményében, pedig a mi nem jött és még mindig várat magára, az ez a jobb jövő volt.

Végső szükségünkben kénytelenek voltunk az itteni ipari és gazdasági hitelszövetkezethél 1500 koronás kölcsönt felvenni, a mely a lap jövedelmét további 8 százalékos kamattal megterhelte, a mi azonban még nem lenne a dolognak legrosszabb oldala, hanem sokkal rosszabb az, hogy a szász nemzetiségű iparosokból álló igazgatósági tagok hatalmat nyertek fölöttünk s az utóbbi időben, midőn a számos kint lévő hátralék miatt a lap jövedelme csökkent és a befolyó pénzből nem lehetett a nyomdai és postai költségeket fedezni, valóságos hajsztát indítottak a

lap szerkesztő kiadója ellen s a nyomda is megtagadta a további hitelt s így a legutóbbi 5 számot már csak akkor lehetett a nyomdásztól a szerkesztőnek megkapnia, midőn az azokért egyenkint járó 50 koronát megkapta.

Ez a rettenetes helyzet okozta a folyó hóban a lap megjelenése körül beállott rendetlenséget, a melyet azt hisszük, hogy mérlegelve az itt előadottakat, tisztelt olvasóink készséggel megfognak bocsátani.

Ime, ilyen nehéz küzdelmet kell folytatni lapunknak, mely hivatva van a kis emberek érdekeit szolgálni s hogy ezt a küzdelmet még most sem adjuk fel, azt csak abban a reményben tesszük, hogy elismerve helyzetünk nehéz voltát, ezek sem fogják elvonni támogatásukat, hanem meghoznak minden lehető áldozatot, hogy egyetlen szószólójuknak, igaz barátjuknak, a mi lapunknak elbukását meg nem engedik.

Kibocsátottuk kérő levelünket, hogy siessen mindenki segítségével s nem is egészen eredmény nélkül, mert eddig már 25 kartárs volt szíves meghallgatni kérő szavunkat s hinni akarjuk, hogy a többi sem fog elmaradni, hanem a jövő hó elejével meghozza a kért és aránylag elég csekély áldozatot, módot nyújtván nekünk arra, hogy a hitelszövetkezettől menekülhessünk. Ismételve kérjük tehát lapunk összes tisztelt olvasóit, hogy akár a 2 korona segélyt, akár az általunk idővel visszafizetendő 6 koronás kölcsönt a lapunk mai számához csatolt postautalványon a jövő hó

A fenség ezután a pályaház előtt várakozó négy fehérlovas sárga vadászkocsiba ült Pallavicini Sándor őrgroffal, míg Alfonz őrgrof Rummerskirch báróval a másik vadászkocsiba ült, mely elé szintén négy fehér ló volt fogva. A harmadik kocsiba a trónörökös két vadásza ült, míg a személyzet többi tagja az első vágányon veszteglő udvari vonaton maradt. Sűrű ködben félnyolctól körülbelül ötnegyed óráig tartott a kocsit Pustaszerig.

A trónörökös a főurakkal a vadászkastélyba ment, a hol Pallavicini Sándor őrgrof felesége, Széchényi Mária grófnő fogadta a már ottlevő arisztokratákkal. Néhány perc múlva a trónörökös az ablaknál állt. Az oszladozó ködben Pustaszer vidékét nézte, melyről egykoron a magyarok első krónikása, Béla király névtelen jegyzője jegyezte föl vala a következőket:

„Árpád vezér és vitézei pedig a (Zalánon) nyert diadalok után, innen (Alpár) mezejéről megindulván, az ugynevezett Körtvélytó mochárhoz jövének és ott maradának a Gyümölcsény erdő mellett harmincnégy

napig. És azon helyen a vezér és nemesei megállapították az ország minden szokásos törvényeit és minden igazait, miképpen szolgáljanak a vezérnek és előkelőinek vagy miképpen tegyenek minden elkövetett vétek fölött. S ott a vezér, vele jött nemesének különböző helyeket ajándékozta, minden lakosaikkal együtt. És azon helyet, hol mindezeket elrendezték vala, a magyarok tulajdon nevükön Szernek nevezték, mivelhogy ott vették szerbe az országnak minden dolgát. És a vezér ezen helyet Ondnak, Ete atyjának adta, a Tiszától a Rócsa mocsárig és a Körtvélytótól Alpár homokjáiig. Azután pedig néhány év multával, Ede. Ond fia, összegyűjtven a sok szlávságot, Alpár vára és a földi rév között igen erős földvárat építtetett, melyet a szlávok saját nyelvükön Csongorádnak, azaz Fekete várnak neveztek.“

A hét történeti domb közül, miket a honfoglalók a hét vezér tiszteletére emelének, a trónörökös a kastély ablakából csak kettőt láthatott: azt a kettőt, mely szóba jöhet történeti fontosságánál fogva. Egyike az

közepéig beküldeni sziveskedjenek s ezen kívül erre azokat a kartársaikat is buzdítsák, a kik lapunknak bármely oknál fogva nem előfizetői, mert hiszen ezeknek is érdekükben áll a lap fenn tartása. Az adakozást nem esetről-esetre, hanem külön, a jövő hó végén lapunkhoz melléklendő kimutatásban fogjuk nyugtázni, a melyben az adakozókat névszerint felsoroljuk, feltüntetve egyuttal a segítség összegét és minőségét is.

A becimzett postautalványokból lapunk minden egyes számához csatolunk egyet, tehát az olyanok lapjánál is, kik már a segítséget beküldték. Ezeket kérjük, hogy az utalványt vagy valamely ismerős kartársuknak átadni és azt a lap pártolására felkérni sziveskedjenek, vagy pedig egyszerűen dobják el. A valamennyi laphoz való csatolás gyorsítja ugyanis munkánkat, mert nem kell a válogatással bibelődni s ezt most, midőn lapunk az ismételt vázolt körülmények miatt amúgy is késik, szem előtt kell tartanunk.

Midőn még végül arra kérjük összes tisztelt olvasóinkat, hogy most, a szorongatások napjaiban és súlyos megpróbáltatásaink közt el ne hagyjanak, hanem az eddiginél is fokozottabb mértékben támogassanak, reájuk s kedves családjaikra Isten áldását kérjük s kívánunk mindnyájuknak boldog Ujesztendőt!

A közös érdekek kivívása.

Azoknak, a kik az erdészeti és vadászati altiszt és szolga személyzet szolgálati és java-

dalmazási viszonyait, valamint társadalmi helyzetét ismerik, fölösleges lenne ezeket külön feltárunk, hanem elégnék tartjuk csak annyit mondani, hogy dacára a legutóbbi időkben több irányban bekövetkezett javításnak, még mindig nagyon sok olyan dolog van ennél a két hatalmas testületnél, a mely nem csak sérelmes, hanem gyakran a helyzetet szinte tarthatatlanná teszi.

A mint az ismeretes, az erdészet terén működő altiszt és szolga személyzet közt, eltekintve talán a korona uradalmakat és egy pár fehér holló számba menő magán uradalmat, a kincstári erdőknél alkalmazottak azok, a kik javadalmazás tekintetében első helyen állanak s mégis ezeknél is még elég ok van a panaszra. Sérelmes például a földjárandóságoknál tapasztalható egyenlőtlenség, mert míg az egyik rész ezt a járandóságát természetben kapja, addig a másik a holdanként ugyancsak fősvényen és nem a mai viszonyokhoz mérve megszabott 10 korona földváltással kénytelen megelégedni.

Sok szó fér az utazási költségekhez is, mert itt valóban nagyon furcsa intézkedéseket találhatunk. Így például legyen az altiszt vagy szolga az erdőgondnoksága székhelyétől bármily távolságra eső állomáson, az ide való utazásáért mitsem számíthat fel, mert utazását állítólag a saját erdőgondnokságának kerületében tette.

Az egyenruha megváltoztatásának kérdése sürgős megoldásra vár, mert a mostani a legnagyobb elégedetlenséget szüli az azt viselőkhöz.

Ápád-halom, melyet a nép régtől fogva a maga gusztusa szerint Zsuzsana-halomnak nevezett el. (Ki tudja, a Zsuzsa mit csinált ott.) Ez a Zsuzsa-halom a grófi kastély előtt fekszik és nyáron mezei virág díszlik rajta. Thaly Kálmán szerint ez a terület a vezérek táborozásának egyik főhelye lehetett.

A határt a teljesen szétfoszlani nem akaró ködös párázat nedvesítette. Madár nem szállt a táj fölött, mintha elkerülték volna a vadászok szállását, csak a betakart virág-ágyakon bukdácsolt néhány fázós szárnyu veréb. A trónörökös az ujonan restaurált és bővített pompás vadászkastély emeleti ablakából percekig nézte a tájat. Hová tűnt a tekintete? Mire gondolhatott a történelmi emlékekből megszentelt földön, a hol az első magyar parlamentet tartották? Mire gondolhatott félórával később, mikor négylovas hintón a főúri társaságtól követve vadászatra indult és meglátta az Árpád-szobrot a monostori templom-rommal, melynek tetejét benőtte a fű, sarkán pedig gólyafészek szomorkodik a messzejáró gazdája után. Mert a gólya csak mulatni

jár e tájakra. A vadászatot négy napra tervezték. Az első napon a trónörökös az Alföld legszebb tájékán a halmokkal, erdőkkel, rétekkel váltakozó buja, süppedékes talajú Hantházán nyulra, fácánra és fogolyra vadászott. A tervezet szerint: hajtás hossza: mezőn 4000 mtr., erdőben 1600 mtr., szélessége: mezőn 2300 m., az erdőben 800 m. A vadászok két szárnyban álltak föl: jobb szárny: Szojka Kálmán gazdaszt majorjánál a remisnél, bal szárny a Fekete tanyán.

Féltizkor a hétszáz hajtónak sippal jelezték a lovas-erdészek, hogy kezdődik a vadászat. Ez előtt bemutatották a fenségnek Baldasz Gusztáv középponti jószágkormányzót, Novák Józsefet, a pusztaszeri uradalom jószágkormányzóját. A fenséges ur néhány szót váltott velük, majd Piti István sövényházi jegyzőtől kérdezte, mióta van hivatalában, Szojka Kálmán gazdasztnek, a ki Sövényháza birája, azt mondta, hogy Kisteleken rossz az út. Novák jószágkormányzónak azt mondta, hogy őt ismeri már.

Az állami kezelésbe vett erdőknél alkalmazottak tudvalevőleg valóságos mostoha gyermekei az erdészetnek. Javadalmazásuk jó formán sehol sem megfelelő, néhol pedig a nevetségességig annyira csekély, hogy béres alig akad az országban, ki ennél kevesebbet kapna. Nyugdíjjogosultságot náluk csak itt-ott, elvétele találhatni s ennek alapját is ők maguk a megélhetésre is kevés filléreikből kénytelenek megteremteni. Természetbeni lakásaik nincsenek s lakbér átalányuk oly csekély, hogy azt a fizetésből kénytelenek megtoldani. Vasuti kedvezményre nincs igényük, holott szolgálatuk érdeke gyakran megkívánja a vasuton való utazást. Fizetésüket sok helyen még most is rendetlenül, gyakran csak hónapok múlva kapják.

A ménesbirtokoknál, közalapítványoknál alkalmazottak javadalmazás dolgában mögötte állnak a kincstáriaknak.

A magán uradalmiak és a vadászati személyzet helyzete mindenesetre a legszomorubb, mert alkalmazásuk jóformán mindenütt teljesen bizonytalan nagyobb résztegyesember kénye-kedvétől függ. A törvény dacára különleges és szakképzettséget megkívánó szolgálatuknak, nem nyújt nekik külön védelmet, hanem legfeljebb a mezői cselédséggel egy sorba sorozza. A szolgálatból való elbocsátáskor, — a melyet a kenyéradó még csak megindokolni sem köteles — többnyire csak egy negyedévi javadalmat kapnak s legföllebb még szekeret a legközelebbi faluig vagy vasuti állomásig.

Az összesnél közös baj végül az, hogy nem részesülnek abban az elbánásban, a melyet fontos szolgálatuk mellett méltán megérdemelnek. A náluk képzettség dolgában és szolgálati fokozatban semmivel előbb nem álló vasuti altisztek már évek előtt s egyenesen ministeri rendelet alapján elérték azt, hogy őket előljáróik úgy szolgálatban, mint a magán életben az «ur» jelzővel megtisztelik, az erdészetnél erről hallani sem akarnak. Itt egyszerűen csak per «hallja maga» szólítják, a minek azután természetes következménye, hogy a magán életben, idegenek részéről sem részesülnek abban a tiszteletben, a mely őket megilletné.

Ugyanezek a bajok a vadászati személyzetnél is általánosak.

Csodálatos dolog, hogy ismerve és érezve ezeket a bajokat és sérelmeket, az erdészeti és vadászati altisztek és szolgálók tulnyomóan nagy része mit sem akar tenni helyzetének megjavítására, hanem néma megadással tűr és szenved tovább.

Ne gondolja pedig senki, hogy ennek örökké így kell maradni s a helyzetnek megváltoztatása lehetetlen. Lehet az erdészeti és vadászati altiszti és szolgáló személyzetnek a helyzetét is megjavítani, de nem összetett kézzel, hanem a javulásért való folytonos és kitartó küzdelemmel, szoros összetartásban.

Ilyen küzdelem csak akkor vezethet eredményre, ha a küzdők valamennyien, kivétel nélkül egy zászló körül tömörülnek s így egymást köl-

A társaság Hantháza szélén leszállt a kocsikról.

A trónörökös ekkor barátságosan beszélgetett a főuri társasággal és igen jó kedve volt, a mikor elindult kétsövű puskával a kezében; követte: két vadász, mindkettőnél puska, egyik, a ki folyton töltött, másik, a ki hirtelen átvette a trónörököstől a kilőtt fegyvert és a töltött fegyvert a kezébe adta. A trónörököst követték Zsák főerdész, a ki a lelőtt zsákmányt jegyezte és Wolf uradalmi főigazgató. Távolról a lila párázat mintha összefolyt volna az ég szürkéségével. De lassankint világosodott a levegő és a mint megkezdődött a hajtók lármája, vidámabb lett a tájék. Négyszögben hétszáz hajtó, a homokon serdült, csupa jókedvű magyar fiúk és legények ostromolták meg a vadász területet és olyan erővel, hogy a földhajtott és örült sebességgel iramló vadakra a királyi herecegnek olykor másodpercenként kellett lőnie. A hajtók pajzán nevetésébe szomorú hangok vegyültek. A tömegesen hulló nyulaknak gyermeksíráshoz hasonló fájdalmas kiáltása és a téli álmát alvó erdő kopasz gallyai közül

lepottyanó fácánok és foglyok siró berregése, Hangos, lármás, vidám lett az erdő, míg a mező benépesült a hajtók seregétől. A trónörökös páratlanul biztos lövő. Ritkán hibázza el a lövést. Pedig ugyancsak gyorsan kellett lőnie, arra, hogy célozzon, ideje sem volt. Aztán a ködös párázatban a megrettent nyulak mindmennyi rohanó borjuknak tűntek föl. Reggeli kilenctől délutáni négyig a folyton gyalogló trónörökös csak egyszer ült le az utána vitt háromlábu székre, hogy fél vajas zsömléjét elköltse és egy korty bort igyék. De alig evett egy harapást, mintha a földből bujt volna elő egy fényképész, arra kérte a fenséget, álljon a gépe elé. A trónörökös szeliden mosolygott, székre tette a zsömléjét és a gép elé állott, de ekkor egy másik amatőr-fényképész bukkant föl. A trónörökös ennek sem ellenkezett ugyan, de tréfásan megjegyezte:

— Kérem, most már hagyjanak ám uzsonnázni.

Teck herceg, a ki kitűnően mulatott ezen az intermezzón, utána sietett a fényképésznek, a kitől a fölvételekből száz darab képes-levelezőlapot rendelt

csönösen segítve és támogatva igyekeznek a kitűzött célokat elérni. Egy közös központba kell összefutniok a küzdelem szálainak s ebből a központból kell azután kiindulni magának a küzdelemnek.

Ilyen központul alkalmasabbat ez idő szerint nem lehet találni, mint a milyen a mi lapunk, az Erdészeti Ujság, mely már oly hosszú idő óta s nem is minden eredmény nélkül küzdött és küzd most is lankadatlanul az erdészeti és vadászati altiszti és szolga személyzet érdekeiért. Sajnos, hogy ezen a téren oly keveset tehetett, de ennek oka éppen az volt, hogy azok részéről, a kikért küzd, nem részesül olyan támogatásban, mint a milyen a nagyobb siker érdekében szükséges lenne.

A különféle iparosok, a pincérek, hordárok, még a kubikosok is tudnak maguknak saját érdekeiket szolgáló lapot fentartani, azt tömeges pártolással erőssé és a küzdelemre képessé tenni; vajjon csak az erdészeti és vadászati személyzet nem lenne erre képes? Vajjon olyan nagynak tartaná azt az áldozatot, mit erre a célra hozni kellene? Bizony ennek még a gondolatánál is szégyenpir borítja arcunkat!

Fel a tette, kartársak! Tömörüljete lapunk köré s legyetek erőssé az érdekeitekért való küzdelemhez!

Tömörüljünk egy zászló alá, érdekeink megvédésében csak úgy tehetünk kellő lépéseket!

meglepetésül a trónörökösnek. Teck herceg arra kérte a fényképész, szerdáig szállítsa a levelezőlapokat, hogy még Pusztaszerről küldhessék szét.

Reggeli kilenctől délutáni négyig folyton nyomon követtem a trónörököst. Első hatásra komornak, nehézkesnek látszik, de aztán száz és száz apró mozzanat merül föl, melyek annyira lebilincselnek, hogy megyek mint az alvajáró a vadász után, a ki most a hantházi földeken nyulakat, foglyokat és madarakat lő, de a ki a mi királyunk lesz. Órágik gyalogolok utána. Inaim roskadnak. Hátam is fáj, gégém kiszáradt, néha azt hiszem lerogyok. Mégis, mint az elvarázsolt, megyek utána. Ferenc Ferdinánd királyi herceg folyton delibbnek, folyton erősebbnek, kedvesebbnek, fenségesebbnek tűnik föl. Az erdei uton, a Mária-kepek előtt lehajtott fejjel megy, mélyen megemelve kalapját. A mit mond, a mit cselekszik, nem látszik habozónak. Gyors, bátor, nyugodt, erős és oly gyöngéd, mint egy nő. Pózolásnak, gögnek nyoma sincsen benne. Hevenyészett riportban nem tudom elmondani a sok apró

Uj készülék orvmadarak pusztítására.

Bergmanns Industrie werk (Gaggenau, Baden) nevű cég Stangen-Selbstschuss «Jagdsegen» néven szabadalmazott uj készüléket hoz forgalomba, amely orvmadarak kín nélküli pusztítására szolgál. A méreggel és különféle csapóvasakkal való mostani pusztítás valóban nem egyéb, mint állatkínzás. Különösen a vasban fogott madarak sokszor órákig, sőt napokig kínlódtak a fogókészülékben, amíg azok ellenőriztettek. Az uj, dr. Müller (Braditz) által feltalált készülék ennek véget vet, amennyiben a madarat önműködően és rögtön megöli. Emellett ez a készülék oly egyszerű, hogy valóban csodálkoznunk kell, hogy eddig még nem alkalmazta senkisé. A készülék csőből és ütőpecek-ből áll, amely 6-os kaliberű Flobert patronra hat. A cső egy rugó ellenállásának legyőzése után betolódik egy második, tágabb csőbe s ezáltal szerkezete működésbe jő, a töltény felfelé elsül. A készülék egyszerű rudra erősítendő és akkor sül el, amikor a ragadozó madár, amely ily kimagasló pontokat szívesen felkeres, reá ül.

Az uj készülék előnyeiként emlegetik a következőket: A készülék bármely időjárás mellett egyaránt használható. A Flobertgolyó néhány centiméter távolságból alulról találja a madarat és a legnemesebb részekben áthatolva, rögtön halált okoz. Az állat tehát nem kínlódik és alig lévén megsérülve, kítűnően prae-parálható. Hasznos madarak nem esnek áldozatul, mert egyfelől nem szoktak ily egyedül álló rud tetejére ülni, másfelől többnyire sokkal könnyebbek, semhogy a készüléket működésbe hozhatnák. A készülék szabályozása által pontosan megállapíthatjuk, hogy mily suiyu madarak alatt jöjjön az működésbe. Így pl. a 200—230 gr. súlyu hasznos apró baglyok és vércsék könnyen megkímélhetők s csupán a 350—700 gr. súlyu

megfigyelést, melyből megállapítani véltem, hogy a trónörökös főjellemvonása lehet az, a mit a magyar emberséges gondolkodásnak, a finom-világ pedig méltányosságnak nevez. A mint embereivel érintkezik, a mint a hajtókhöz szól, a mint a tolakodókkal elbánik, azt mutatja, hogy a trónörökös főképp emberséges és türelmes, a kinek gyöngéd érzését a legcsekélyebb érdesség is megérinti.

Eddig csak ripacs vadászokat láttam, a kik diadalmas arccal vonulnak a városba három-négy vaddal. Most egyre-másra hull a kopasz galyakról a madár és az avart száz és száz lepuffantott nyul vére pirosítja, már holtra fáradva, megelégteltem a látványosságot, de egy mesebeli vadásztól nem tudok megválni. És a mikor Zsák vadással olyan hőzvetenül beszél magyarul, mintha világeletében magyarul beszélt volna, a szívem heves dobbanásától el-elállt a lélekzetem. Nem tudom, a felhőzetnek vagy egy csodás meleg érzésnek a forró cseppje szaladt-e a pillámra. Ime. magyaroknak jövőendő királya, kit anyiszor megszólunk, ki iránt annyi kétsé-

nagyobb ragadozók és varjuk lövetnek le. A szabályozás igen egyszerűen végezhető egy csavar segítségével. A készülék végre kevésbé veszélyes az emberre, mert csak a felállítás alkalmával huzzuk fel az ütőszegét.

A készüléken alkalmazott jelről könnyen megítélhető már távolról, vajjon az működött-e, vagy sem. Ez a felállított készülékek ellenőrzését megkönnyíti. A készülékek rögtön ölvén, nem szükséges azoknak naponkénti ellenőrzése, mint az állatkinzó csapóvasaké. A «Jagdsegen» készülékek tehát félreeső erdőrészekben is felállíthatók. A készülék külsőleg nyers lecsapott karóvéghez hasonlít, a madarak tehát minden idegenkedés nélkül ülnek reá, az emberek pedig elhaladnak mellette. Használata igen olcsó, mert igen tartós, nedvesség nem hatolhat be szerkezetébe, 100 töltény ára 1.20 K. A készülék hossza 45 cm. átmérője 4 cm. súlya 0.8 kg. Ára 9 márka.

E. L.

Vadászat.

Az Orsz. Magy. Vadászati Védegylet ez évi november hóban megtartott igazgatósági gyűlésén közel 3000 korona jutalomösszeget szavazott meg olyan hivatásos vadászok, vadőrök, vadőri teendőkkel is megbízott erdőőrök és közbiztonsági közegek részére, a kik a hasznos vadak védelme, tenyésztése, kártékony vadak pusztítása és különösen a vadorzók elleni bátor és kötelességű viselkedésükkel magukat kitüntették és a megjutalmazásra kiváló érdemet szereztek. A védegylet elnökének, Eszterházy Miklós hercegnek pályázati felhívását itt közöljük:

Az «Országos Magyar Vadászati Védegylet» igazgatósága az alapszabályok értelmében ezennel közlésezi, hogy a folyó 1908-ik évre megfelelő összeget irányzott elő, hogy abból a vadállomány megvédése körül ez évben kiváló érdemeket szerzett

hivatásos vadászokat, vadőröket, vadőri teendőkkel megbízott erdőőröket nemkülönben a közigazgatási, közbiztonsági és pénzügyi hatóságok alatt álló ama buzgóbb közegek, a kik a vadászati törvény ellen elkövetett kihágások kipuhatolása, üldözése és följelentése által érdemeket szereztek — hiteles ajánlatok útján — érmeikkel kitüntesse, vagy pénzbeli jutalomban részesítse. Az érmeik bronzban vagy ezüstben, a jutalmak 50 koronától 100 koronáig terjedő összegekben adatnak ki és pedig a vadászati szempontból kártékony vadak és állatok eredményes pusztításáért; a hasznos vadak tenyésztése körül elért kiváló sikerekért; vadorzók elleni sikeres működésért, feljelentéséért és azokkal szemben tanúsított bátor és kötelességű viselkedésért. Ezen jutalmakra első sorban jogosultak a vadörzésre felelősködött, illetőleg a hatóságoknál ilyeneként bejelentett egyének, ha maguk vagy szolgálatadójuk személyében az Országos Magyar Vadászati Védegyletnek tagjai. A kitüntetésre vagy jutalmazásra a jó magaviselet avagy hosszú szolgálati idő még nem elég. Azokra csakis a vadászati ügy érdekében fentebb jelzett kiválóan eredményes munkálkodás valamelyike érdemesít. Oly esetekben, midőn valamely vadörző ebbeli működése közben keresetképtelenné válik, a védegylet esetleg évi segélyben is részesíti az illetőt, vagy özvegyét és árváit. Ez a segélyezés több évre is kiterjedhet. A pályázati bejelentések lehetőleg mielőbb, de legkésőbb 1909. január 15-ig az egylet titkárságához (Budapest, VIII., Gyöngyötyuk-u. 13.) intézendők. A bejelentésbe irandó: a. Az ajánlott egyének neve, kora, foglalkozása, eddigi magaviselete és szolgálati éveinek száma; b) rövid, hű leírása a jogczimnek, illetve cselekménynek, melynek alapján az illető kitüntetésre vagy jutalmazásra ajánltatik; bírói eljárás esetében az illetékes bíróság megnevezése, a hol az ügy bejelentetett; c) az a) és b) pontok alatt

get támasztunk, itt szórakozik a pusztaszeri földön és magyarul szól a hajtókhoz, a kiknek a pajkossága olykor meg is kacagtatta. Szíve szerint nevetett, mikor egy hajtó azt mondta:

— No, nyuszi komám, princ-halál lesz itt mindjárt!

A trónörökös fültövön puffantotta nyuszikomát, a mely fájdalmában cigánykereket vetett és végül véres fejjel elterült.

Háta mögött a két vadász a fölbukkanó nyulakra is figyelmeztette:

— Haase rechts. (Nyul jobbra.)

— Haase links. (Nyul balra.)

— Haase gerade. (Nyul egyenesen.)

Ha egy madár a hajtók feje fölött keringett, a trónörökös nem lőtt, mert nem akarta, hogy a lelőtt madár a hajtók fejére zuhanjon. Mikor egy falka őz iramlott a mezőn, a hajtók kiabáltak:

— Majd holnap rátok kerül a sor, cimborák.

A trónörökös hátraszólt:

— Lassan. Lassan.

Majd azt mondta az idősebb vadászának:

— Milyen kedvesek ezek a fickók.

Déli kettőkor megkérdezde Zsákot, hány állatot lőtt idáig.

— Császári és királyi fenséged eddig 220 nyulat, 92 fácánt, tíz foglyot és egy baglyot lőtt.

— Hogy mulat császári és királyi fenséged? — kérdezte Alfonz őrgróf.

— Már régen nem szórakoztam így vadászaton. Ilyen kedvemre való vadászterületet nem találtam sehol. Nem hittem volna, hogy ilyen kellemes szórakozásban lesz részem.

Alfonz őrgróf lóra kapott és a balszárnyra vágatott, a hol édesatyjának elmondta, mit mondott a fenség. A mikor a majoresztkó meg akarta kerülni a területet, a hálóban megbotlott a ló és már-már azt hittük, katasztrófa lesz, de Alfonz gróf oly bravuros lovas, hogy lovát fölrántotta a térdeplő helyzetéből, a nélkül, hogy ő a nyeregben megingott volna. Izgatottan néztük a fiatal őrgrófnak ezt a bravurját, mert emlé-

felsoroltak bizonyítása a vadászat tulajdonosa által oly kijelentés mellett, hogy tudomása szerint az előadás a valósággal megegyez; d) ajánlat a vadászat tulajdonosától a kitüntetésre vagy jutalmazására, mely ajánlatot az «Országos Magyar Vadászati Védegylet» igazgatósága — az elhatározás föntartása mellett irányadóul veend. A kitüntetések és jutalmazások időnkint az egyelet hivatalos közlönyében a «Vadász-Lap»-ban közöltenek.

A hasznos madarak védelme.

A nyár megszorítja, a zord tél megritkítja a madarak seregét. Helyesen cselekszünk tehát, ha a madarakat a téli elpusztulástól megvédelmezzük. E téren a gyümölcsösben, a kertben, a mezőn és az erdőn temérdek tennivaló akad.

Ha kertünket a fülemile- és poszátafélekkel be akarjuk népesíteni, először is minél több bokros helyről kell gondoskodnunk. A kerítés belső oldalát ültetésük körül jól sűrűsödő bokrokkal, lehetően kettős sorban, és sűrűsük e bokrokat nyesséssel is. E célra a galagonya és a gyertyán a legalkalmasabb, mert a nyesség nyomán keletkezett ágcsomók kiválóan alkalmas fészektalapatokul szolgálnak.

De az odulakó cinege életének is egyik föltétele a sűrű bokor, melyben a ragadozó madár elől menekülhet. A mely tájon csak fa van, de bokor nincs, oda hiába várjuk a cinege települését.

A hol csak lehetséges, hagyjuk meg a bokrok alatt a száraz falevelet, mely az alacsonyan fészkelő rovarvőket ellenségük közeledésére figyelmezteti. E madarak s különösen a fülemile- és poszátafélek annyira ragaszkodnak ehhez, hogy ha már megtelepültek is, elhagyják a helyet, mihelyt a száraz falevelet bokraik alól elsöpörtük.

kezetes, hogy a majoreszkó testvérbátyja, a ki angol katonai attasé volt, egy angliai vadászaton lovaglás közben tragikus módon halt meg.

Délután négykor a sipok jelt adtak, hogy mára befejezték a vadászatot, melyet kedden az új majornál, szerdán pedig a pusztaszeri kastélytól Sándorfalváig folytatnak. Szerdán tehát közvetlenül szegedi föld mellett jár-kél a trónörökös. A sándorfalvi határból már látni a szegedi tornyokat. Esténként Urbán Lajos szegedi cigánybandája muzsikál a fenséges urnak, a ki merengve hallgatja a szegedi tájak nótáit.

(A Bp. H. után.)

Gondoskodjunk ivóvizről is különösen a száraz időjárású alföldi kertekben. Egyéb híján a földbe ástott favályu is megteszi, melybe a víz színéig érő lapos követ teszünk, hogy a tapasztalatlan madárfiókák a vízbe ne fullanak. Ennél azonban sokkal célszerűbb a cementből készült, lassan mélyedő, lapos medence, melyben madaraink veszély nélkül fürödhhetnek is.

Minthogy nem minden bokron van fészkalapul kínálkozó ágcsomó, nagyon ajánlatos fölfelé nyúló galyakat a szükséghez mérten hármásával vagy négyesével láncsal vagy vastag fonállal csomóba kötni. Ötven ilyen többféle magasságban készült mesterséges ágcsomóban már az első évben negyvenhét fészket találtak. Élő bizonyossága ez annak, hogy még a bokrokban bővelkedő területeken is mily kevés a fészkalapul kínálkozó természetes ágcsomó s mennyire szükséges azokat mesterségesen is szaporítanunk.

De nemcsak az ágak ritka volta, hanem azok seprőszerű tömörsége is akadály lehet a fészkek elhelyezésének. Utóbbi bajon kertészollóval segíthetünk, a tulságosan sűrű ágpatatba megfelelő üreget vágva.

Nyáron ne nyírjuk a bokrokat, mert ezzel tömördek bokrakoló madár második költését semmisítjük meg.

A kiásott gyökereket, tuskókat, száraz ágtrövedéket halmozzuk föl a kert valamely csöndes zugában a kerítés mellé, esetleg karókkal is körültámasztva a rakást, melyet eső ellen fölébe rakott ócska deszkákkal védhetünk s lehetőleg vadszőlővel, vagy repkénnyel is befuttatunk. Több hasznos madárfaj (vörösbecs, ökörszem, citromsármány, olykor énekes- és fekete-rigó is) szívesen fészkel ilyen gyökércsomók közt.

A madártelepítés fontos kelléke az is, hogy kertjeinkben minél több bogyótermő cserje és fa legyen, melyek termése a fülemile- és poszátafélek kedvelt csemegéje, tél idején meg számos vendégmadarunk megmentője. E célra legalkalmasabb a veres és lisztes berkenye, a kutyabenge s a varjútővisbenge, a kánya-bangita, a fekete- és a fürtösbodza.

A hol az éghajlati és talajviszonyok megengedik, termeljünk minél több napraforgót is, mely a cinegék téli etetéséhez olcsó és kitűnő táplálószer szolgáltató. A termést gyűjtsük be még ősszel, nehogy a madarak már a tél és inség beállta előtt elhordják. Kitelelő rigóink számára pedig bodzát gyűjtsünk és szárítsunk, hogy azt télen kötegekben az etetők alá vagy sűrű lombu fenyűfákra köthessük.

A kerten kívül még igen sok helyet rendezhetünk be madaraink számára, ha minden gazdaságilag nem értékesíthető területet legalább kettős sorba huzott bokrokkal vagy pedig fasorokkal ültetünk be. De különösen szükséges volna a szőlőket és a szántóföldeket is eleven sövényvel, galagonyával, kökénnyel, vadrózsával beszegíteni. Elég ehhez másfél-két méter szélességű sövény. Az a kevés árnyék, a melyet ez a nyesség által folyton embermagasság alatt tartható bokrozat a szőlőre vagy gabonára vet, elenyésző csekély kár ahhoz a haszonhoz képest, a melyet e bokrokon

megtelepedő, a vetésbe is sűrűn bejáró s a szőlők rovarellenségeit szorgalmasan pusztító madarak hajtának. A szőlőkben lévő gyümölcsfák védelme érdekében is nagy szükség van az ilyen bokorsűrűségekre, hogy cinegékét is telepíthessünk oda, amelyek bokr hijján hiába várunk a gyümölcsfákra helyezett fészek-odvakba. A vetést szegő galagonya- és kökénysűrűségek különben a vadovás szempontjából is kiválóan értékesek, különösen télen, mikor a mező nem ad a vadnak buvóhelyet a ragadozó madár ellen.

Agitáljatok saját lapunk érdekében; hassatok oda, hogy minden kartárs előfizetője legyen!

HASZNOS TUDNIVALÓK

A takarmányburgonya szárítása. A takarmányozásnál nagy szerep jut a burgonyának. Nagyobb mértékben való alkalmazásának ellenáll azonban a burgonya víztartalma, a mely, mint tudjuk, 80 százalék körül van s a mely miatt a nagyobb mértékben etetett burgonyától emésztési zavarok is keletkezhetnek. Ez vezetett arra, hogy a burgonyát etetés előtt szárítsák, mert így elveszti nedvességét s a feltakarmányozás előnyösebb. Flessbach német birtokos Landsehmeban, Pomerániában, kísérletet tett a burgonyalisztel, a melyet nem szabad tulságos szárítással készíteni, mert különben emészthetősége szenved. Az állatok nagyon kedvelik a burgonyalisztet, a mely a burgonya térfogatának egyharmadrésze, s a melynek tápláló értéke a rozskorpával egyenlő.

Téli istállózás. November hó közepétől végéig megkezdődik a téli istállózás, melynek megvannak a maga követelményei. A legelső követelmény az egyenletesség. Legnagyobb hiba volna a tél elején tulbőven takarmányozni, később pedig az adagokat szűkebbre szabni. Ez utóbbinak következménye az volna, hogy a leromlott állatokat csak hosszú nyári takarmányozás hozhatná ismét helyre. A régi paraszt példaszó azt tartja, hogy gyertyaszentelőkor a széna felének még padláson kell lennie. Minden józanul gondolkozó gazdának tehát kötelessége a rendelkezésére álló széna, szalma és egyéb gazdaságában termelt készleteit jól beosztani. Az istállón való takarmányozás ritkán tart 200 napnál rövidebb ideig. Télen közönségesen szalmát, szénát, zab-, buza-, rozspolyvát melaszszal, sóval répaszelettel vagy erőtakarmánnyal keverve etetünk. Az árpapolyvát előbb forrázással megpuhitjuk, vagy répalével közé besavanyítjuk. Az árpa- és rozsszalma jó takarmány szalma. A friss répaszeleteket előnyös buza-, zab- vagy rozspolyvával keverni. A tejelő-szarvasmarhának a gumósnövényeket és gyökereket (óvatosan burgonyát) inkább nyers állapotban adjuk, mert a friss növénynedv a fejképződésre jótékony hatást gyakorol. Hogy erőtakarmányból a szarvasmarhának mennyit adjunk, meg nem szabható, ez csak csetről-esetre, kísérletezés útján állapítható meg.

A burgonya takarmányértéke. A burgonyának mint takarmánynak értékét minden gazda eléggé ismeri. De nem mindenki tudja, hogy nem célszerű a burgonyát vízben megfőzni. A vízben való főzés által a tápanyagok tetemes része eltávolodik, az egészségtelen gyümölcsnedv pedig bent marad. Ennek folytán sok helyen ma már a burgonyát csak párolják és e célra igen egyszerű, de a mellett nagyon célszerű készülékek állnak rendelkezésre. Be van bizonyítva, hogy a párolt burgonya táplálóértéke sokkal nagyobb, mint a főztő, hogy könnyebben emészthető és mindenekelőtt, hogy a párolt burgonyával való takarmányozás a marhánál számos oly betegség elhárítására szolgál, amely az előbbi eljárás, tudniillik a burgonya főzése mellett keletkezhetett. Mily sokszor fordul pl. elő, hogy a burgonya éretlen avagy beteg állapotban szedődik. Mindkét esetben az eddigi főzési eljárás mellett az egészségtelen anyag részint a vízben, részint magában a terményben bent marad. Ha azonban a terményt pároljuk, a kivont egészségtelen anyag a burgonyából elillan és a párolt termény minden veszély nélkül feltakarmányozható. A párolás haszna még abban is nyilvánul, hogy a beteg avagy kicsirázott terményt a párolókészülékkel állandóan használhatóvá tehetjük, mert párolás után beverméljük s ily módon hosszabb időre a romlástól megóvjuk. Jellemző hogy tehenek és sertések a rothadt burgonyából készült takarmányt nem eszik ha főtt, ellenben jó étvágygyal fogyasztják el, ha a burgonya párolva kerül eléjük. Egyébként a párolási eljárás mellett tüzelőanyagban is tetemes megtakarítást érhetünk el, mert a jó párolókészülékben előbb elkészül a burgonya, mint a főzőüstben. Ily párolókészülék beszerzését minden gazdának ajánljuk.

A Házi orvos című népszerű egészségügyi folyóirat most megjelent, 36 oldalra terjedő karácsonyi száma egész sorozatát hozza az általános higiénia körébe vágó közérdekű és tanulságos cikkeknek. Így Dr. Freisich Kornél egyetemi tanár, kórházi főorvosnak «A vörhenyjárványról». Dr. Kovács Aladárnak «A tüdőbetegeket gondozó intézetekről». Dr. Schwarc Gusztávnak «A póstai alkalmazottak egészségügyi viszonyairól». Dr. Bród Miksának «A szabók higiénijéről». Dr. Kemény Ignác törzsorvosnak «A gyermekek nemi felvilágosításáról», stb. irt nagyérdekű értekezései, nemkülömben Abádi Imre tárcája «Emberök között» Gyulai György Károly tanár, közegészségi író tanulságos cikkei. Dr. Luigi Barzetti olasz orvosnak «A felesleges vakbél» címen irt pompás karcolata, továbbá a nagyszámu különösen tanulságos «Apróságok» igazán érdekessé teszik a mindjobban-jobban terjedő lapot, melyet mi is melegen ajánlunk olvasóink b. figyelmébe annál is inkább, mivel a lap előfizetési ára egy évre 2 korona 40 fillér, tehát olyan csekély összeg, melyet a szerényebb vagyoni viszonyok között élő ember is könnyen nélkülözhet és amely sehogysem áll arányban a lap gazdag szellemi tartalmával. «A házi orvos» szerkesztősége és kiadóhivatala: Budapest, VI., Andrássy-út 27. sz. alatt van, ahova az előfizetések beküldendők.

KÜLÖNFÉLÉK

(Mértékleteség és ellentálló képesség.) Az alkoholnak a szervezetre gyakorolt káros hatásai közül egyike a legsúlyosabbaknak az, hogy a test ellenálló képessége megcsökken a különböző fertőzésekkel szemben. Így például már régóta ismeretes, hogy az iszákos ember megsebesülése vagy megoperálása — akármilyen egyszerű is a seb vagy az operáció — nagyon veszedelmes, könnyen halálos lehet: a gyógyulás mindig igen nehezen történik. Ennek éppen az ellenkezőjét találjuk józan vagy mértékletes embereknél, amint azt az elmondandó néhány eset igazolja. Dr Fiebig alsó-indiai orvos azt észlelte, hogy benszületteknél és a chinai kuliknál, tehát olyan embereknél, akikhez az alkoholélvezet még nem jutott el, olyan megsebesülések, amelyekkel szemben minden európai orvos a legrosszabbra készülne el, még kedvezőtlen körülmények között is, aránylag igen rövid idő alatt gyógyulnak be. Hasonló a tapasztalata Louzimum algieri orvosnak az arabok között, amint az egy értekezéséből kitűnik. Heyfelder az orosz-török háboruban figyelte meg a sebgyógyulást s úgy találta, hogy a szeszes italoktól tartózkodó törökök és tatárok között a legnehezebb sebesülések is akadálytalanul és láz nélkül, könnyen gyógyulnak, míg az oroszoknál hasonló körülmények között a gyógyulás sokkal kevésbé volt kedvező. A legutóbbi orosz-japán háborúra vonatkozólag érdekes tapasztalatokról ad számot Seamen. A Jalm melletti csata után meglátogatta azt a tokiói kórházat, ahová a japán sebesülteket szállították. Meglepődve észlelte, hogy a betegek, ámbár súlyos volt a sebesülésük, majdnem kivétel nélkül igen jó állapotban voltak. Ugyane kórház belgyógyászati osztályáról érdekességénél fogva megemlíti, hogy csak a légzőszervek könnyebb megbetegedéseivel találkozott; fertőző betegségek állandó kísérői a seregnek, amelyek négyszer annyi áldozatot szednek, mint az ellenfél golyói. Ezt a kitűnő eredményt a japánok csakik közmondásos mértékletességüknek köszönhetik.

Az ebekkel való beszéd. Jókai Mórnak a Szomorú napok című regényében a lengyel nőt, a midőn beszökök a hóhér udvarára, hűledezve kérdi a hóhér felesége:

— Hát a kutyák?

— Nem bántottak, — felelé a nő — én tudok az ebekkel beszélni, van valami módom...

Ne gondolja senki, hogy Jókai Mór ezt az „ebekkel való beszéd“-et fantáziájából merítette. A ki ismeri Jókai regényeit, sokszor tapasztalhatta, hogy igen-igen sok benne az etnográfiai vonás, a melyet ő becses néprajzi tanulmányok alapján szőtt bele regényeibe.

Ezt az „ebekkel való beszédet“ is megtaláljuk néphagyományainkban. Ugyanis általános nézet a nép-nél, hogy vannak olyan emberek, a kiknek egyéniségében van valami, a mitől a kutya olyan lesz, mint a

kezes bárány, legyen az bár a leghamisabb természetű is. Különösen a pásztoremberek azok, a kik még tudják igézni bizonyos uton-módon a kutyát. Hát igaz, hogy a pásztoreMBER talán a legtöbbet foglalkozik a kutyával. Ő kaptatja, szoktatja magához, hogy segítőtársa legyen munkájában: a nyáj, a gulya őrzésében. Hogy azonban a pásztoremberek nézésében, szavában, vagy egyéb egyéni vonásában lenne az a bizonyos igéző-erő, a mely akármilyen kutyát ártalmatlanná tesz, erre nézve a tapasztalat és kutatás minden pozitív eredmény híján van.

Hogy azonban a nép hisz a pásztoremberek kutya-igéző hatalmában, az legjobban kiviláglik azokból a mende-mondákból, melyek csakugyan élnek és terjednek tovább a nép ajkán.

A felvidék egyik falujában élt egy gazdag földbirtokos. Este sohasem zárta be lakóházának a kapuit, annyira megbizott két korcsfajú kutyájában, a melyeket nappal bizony lánccon kellett tartani, mert minden idegen embernek megsabták volna a ruháját. Katalin nap után, a midőn az idegen pásztor hazahajtotta a földbirtokos két növendéktinóját: akadály nélkül be tudott jutni a földbirtokos udvarára, a nélkül, hogy a kutyák részéről — pedig már este lévén: szabadon voltak — valamiféle ellenséges indulatot tapasztalt volna is.

Midőn a pásztor jelentkezett a ház uránál, az csodálkozásának adott kifejezést, hogy beengedték a kutyák egyetlen vakkantás nélkül a pásztort.

A pásztor dicsekedve mondta aztán, hogy bizony ő tudja a módját, hogy a kutya ne ugasson, sőt ha tetszik az urnak, az ölében is behozza a leghamisabb kutyáját.

A falu népe aztán a pásztor titkát a következőképpen oldotta meg: Minden ember képes arra, hogy a kutyát igézet által ártalmatlanná tegye, de bizonyos előkészületek kellenek hozzá. Zabkenyeret kell sütni, a melynek a belét apróra fölvergőtt szalonnával kell átgyúrni, mely művelet után az, a ki kutyát akar igézni, az átgyúrt zabkenyeret ruhába csavarja s bal hóna alá köti. Itt kell állania annak három napig, azután már igézni képes az illető ember. Ha egy hamis kutyát föl akar venni, akkor a kutya orrát a zabkenyér helyére, a bal hóna alá kell dugnia s akkor a kutya elveszti hamisságát s olyan lesz, mint a kezes bárány. A nép furfangos fia még azt is hozzáteszi, hogy: a ki ezt nem hiszi, tegyen próbát.

Diluvial-korszaki rhinoceros csontváza Csehországban. Néhány év előtt Königrätz mellett, Freihofenben, szürkés agyaglöszben több mammutnak csontrészeit találták. Ugyanazon földrétegben a Pardubitz és Behrudim közti uton a blutoi téglavető telepen egy teljes rhinoceros csontvázát fedezték fel a munkások. A csontváz a hátán feküdt az agyagos rétegben és 2 méter 75 cm. hosszú. Ilyen teljes csontvázu, tülkös orru állatot még eddigelé Európában nem találtak sehol. Így nem csak Csehországra, hanem egész Euró-

pára nevezetes ez a lelet. A rhinoceros ugyan a diluvialis korban Európa több helyén élt, csontrészeit több helyütt fel is találták, de teljes alakban csak a blatoi agyagbányában körülbelül 4 méternyi mélységben lelték meg. Hogy a rhinoceros a mammut kortársa volt Európában, azt legujabban szintén a blatoi téglagyár löszrétegében lelt mammut csontvázrészecskék bizonyítják, melyeket Woldruch tanár a bécsi akadémiában ismertett meg. A diluvialis korban élő állatokra nézve a blatoi agyagos bánya egyik legnevezetesebb lelőhelynek bizonyult, pedig eddigelé még igen csekély része van felásva a négy hektárnyi területnek.

Miért sárgul meg a falevél? Ősszel, a mikor mélabusan szemléljük a hervadt lomb hullását, önkéntelenül is eszünkbe jut a kérdés: miért vesztí el a levél üde zöld színét, s mi okozza a lomb színváltozását, a mely a sárga szín minden árnyalatára kiterjed, egészen a sötét rozsdabarnáig? E jelenség okát már régóta kutatták a tudósok, de csak a legujabb megfigyelések révén tudták kielégítően megmagyarázni. Overton természettudós meglepetéssel vette észre, hogy a *Hydrocharis morsus ranae* nevű vizinövény (a békatutajfélék családjából), ha néhány napig olyan edényben volt, a melynek vizébe egy kevés cukoroldatot kevert, zöld helyett rötes sárgába hajló színű levelet hajtott. Kísérleteit tovább folytatta, s most már más fajta növények viselkedését is megfigyelte cukorral, vagy szőlőnedvvel kevert vízben. Az eredmény ekkor is ugyanaz volt, sőt a kísérletek során azt is tapasztalta, hogy nemcsak a friss hajtású, hanem a régi levelek is megsárgultak vagy rozsdabarna színt öltöttek. E jelenség okát kutatván, Overton megvizsgálta a fa sárgult és zöld leveleinek alkatrészeit. Rájött, hogy a sárgult falevél anyagában több cukortartalom és kevesebb a keményítő, mint a zöldében. E tapasztalataiból tehát azt a következtetést vonta le, hogy a zöld levél sárgulását a cukornak a csersavat tartalmazó rostos-anyagra való hatása okozza, és hogy e hatás legfőbb faktora a napsugár, a mely egyrészt elősegíti a cukor képződését és asszimilációját, másrészt befolyásolja a színeződés kémiai folyamatát; de fontos szerep jut itt az éjszakai hőmérséklet csökkenésének is, a mely a képződő cukornak keményítővé való átalakulását hátráltatja. Bebizonyult tehát, hogy a falevél sárgulását két tényező hozza létre: a napsugár és az őszi éjszaka hidege.

A legnagyobb almafa. Kaliforniában van a föld legnagyobb almafája, a mely a tulajdonosa, Hotkis ültetvényes szerint, 190 éves. Alakja olyan, mint a rendes almafáé; nyolc nagy ága van, a melyek közül öt az egyik, a másik három pedig a következő évben hoz gyümölcsöt. A törzse a föld alatt 5.30 méter átmérőjű, magassága 25 méter és a fa koronája 40 méter átmérőjű területet árnyékol le. Évenként 50–52 hektoliter almát szednek le róla. Az almák igen aprók s ezért befőzöttek, vagy aszaltan használja fel őket az óriás gyümölcsfa tulajdonosa.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Muntyu János urnak. Ribicsora. Emil fiam itt Szászsebesen velem együtt lakik. Szíveskedjék a lapot ott a környéken terjeszteni. **Major Gábor urnak Nagybecskerek.** Azt hiszem, hogy az új formájú egyenruha még hamarosan nem fogja a személyzetet megörvendeztetni s ha talán mégis, a régi elviselésére még akkor is kell átmeneti időt engedélyezni s így csak az eddigi minőségűt rendeljék meg, annnyival inkább, mert az újnak leendő színét és alakját még nem ismerjük. **Baumann Andor urnak Bulza.** Buzdító és biztató szavai felette jól estek. Bár az összes kartársak így gondolkoznának, akkor csakhamar fényes eredményeket tudnánk felmutatni. Fogadja a magam és családom szívélyes üdvözlését! Az ígéreteket mielőbb kérjük. A mi azt az újévi nagy pénzözlést illeti, félek tőle, hogy nem lesz olyan veszedelmes, mert erre nézve szomorú tapasztalataim vannak.

A KIADÓHIVATAL POSTÁJA

Tálás János urnak. M. Szt. Király. A kétféle küldeményt köszönettel vettük. Az előfizetés jövő február végéig van rendezve. **Bujna Mihály urnak Horgospataka.** Elhatározását éppen most, midőn hiveink kitartására oly nagy szükségünk van felette sajnáljuk. A zászlót éppen akkor nem lenne szabad elhagyni, midőn az veszedelemben forog. Tudvalévő dolog, hogy az igazi, hű barátokat nem szerencsés sorsunkban, hanem szerencsétlenségünkben s akkor, midőn bajok környékeznek, szoktuk megismerni. **Leitner Gusztáv urnak Vissóoroszi. Csonka János urnak. Öszpöte.** Az előbbi üzenet Önöknek is szól. **Bruckner Mihály urnak Somogyfajsz.** Az előfizetés csakugyan február 15-ig van rendezve. A küldött segítségért, melyet egyébként külön is nyugtáznai fogunk, fogadja hálás köszönetünket!

Nyomatott HIENTZ JÓZSEF könyvnyomdájában, Szászsebesen

HIRDETMÉNYEK

290/1908. sz.

Pályázat erdőőri állásra.

A bezdini gör. kel. szerb zárda tulajdonát képező erdőben üresedésbe jött erdőőri állásra pályázat nyitattik. Ezen erdőőri állás javadalma: évi (600) hatszáz korona készpénzfizetés, szabad lakás (ház és kert) két hold föld, 3 öl tűzifa, 2 tehén és 4 disznó nyári legeltetése.

Felhivatlak mindazon 35 éven aluli okleveles erdőőrök, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy okmányaikkal felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényüket legkésőbb 1909. január hó 10. alulírt címre küldjék be. A megválasztandó pályázó állását azonnal, de legkésőbb 1909. évi február hó 1-én elfoglalni köteles.

Megjegyeztetik, hogy pályázótól a szerb avagy német nyelv ismerete föltétlenül megkívántatik.

Bezdin, 1908. december hó 2.

Gör. kel. szerb zárdafőnökség.

3905/1908. sz.

Pályázat.

Körmöczbánya szab. r. t. főbányavárosánál 400 (négy száz) korona évi bérrel, 120 (egyszázhusz) korona rendkívüli segélylyel 16 ürm³ ke-

mény és 16 ürm³ lágy tűzifa 2 kh. földilleménnyel, természetbeni lakással és 10%-os ötödéves korpótlékkal javadalmazott II-od osztályu erdőlegényi állás betöltendő lévén, arra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhivom tehát mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy életkorukat, fedhetlen előéletüket, magyar honosságukat, nyelvismeretüket, testi épségüket és alkalmas voltukat, igazoló okmányokkal és szakképzettségüket erdőőri szakvizsgálati bizonyítvánnyal felszerelt sajátkezüleg irt és szabályszerűen bélyegzett kérvényüket, 1909. évi január 31-ig hozzám annál is inkább nyújtásuk be, miután a később beérkezett kérvények figyelembe nem vétetnek.

Végül megérintem, hogy ezen állásra csak is nőtlenek pályázhatnak.

Kelt Körmöcbányán, 1908. évi december hó 8-án.

Bendrovic polgármester.

1858. sz. közig. 1908.

Pályázati hirdetemény.

Leibic r. t. városánál egy erdőőri állás lemondás folytán megüresedvén, ezen állás elnyerésére ezennel pályázatot hirdetek és felhivom a pályázni akarókat, hogy működési bizonyítvánnyal és képesítésüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket hozzám legkésőbb 1909. évi január hó 15. napjáig küldjék be.

Ezen állás 50 kor. havi bérrel, szabad lakással és fűtéssel, azonkívül kert haszonélvezetével és 4 drb. szarvasmarha legeltethetési joggal van javadalmazva.

Kelt Leibicon, 1908. évi december hó 15-én.

Kurz Gyula polgármester.

UGRON GÁBOR lapvezér

MAGYAR NEMZET

a legolcsóbb függetlenségi 48-as napilap

== Cikkeit írják: ==

Ugron Gábor, Ábrányi Emil, Dr. Halász Lajos
országgyűlési képviselő. Szerkeszti Lándor Tivadar

== Előfizetési ár: ==

Egy évre 16 korona   Negyedévre 4 korona
Félévre 8 „   Egy óra 1.40 „

o Egyes szám ára 2 krajcár o

== Megrendelhető: ==

Budapest, VII., Miksa-utca 8. szám, továbbá
minden postahivatalnál és a lapelárusítóknál

VADÁSZ SZÓTÁR

Összeállította Szlávik Nándor főerdész
o ismert szakíró, a Vadász Ujság főmunkatársa o

Ismét valami új dologgal állunk elő, amelynek a szükségét érezte minden szenvedélyes vadász. A Vadász Ujság főmunkatársa a több oldalról megnyilvánult kívánságoknak eleget teendő, rég óta dolgozott e kommentárral kísért magyar-német nyelvű szótáron, melyet most sajtó alá rendezett és amely sok mindenre tanítja meg az olvasót, aminek jelentősége előtte eddig ismeretlen volt. Annak előre bocsátára mellett, hogy a szótárt a lap minden előfizetőjének díjtalanul akarjuk rendelkezésére bocsátani, nem zárunk ki abból másokat sem, hogy azt kiadóhivatalunk után igen jutányos árban megkaphassák. A 10—12 ivre kiterjedő, igen gondosan összeállított s az országban divó műszavakat teljesen felölelő mű ára a nem előfizetőknek sem fog többbe kerülni, mint 3 korona. Előjegyzéseket már most elfogad a kiadóhivatal, mely ettől teszi függővé a nyomtatandó példányok számát és a mű árának még esetleges o o o csökkentését. o o o

A Vadász Ujság kiadóhivatala, Ujpest.

HIENTZ JÓZSEF

KÖNYVNYOMDA

SZÁSZSEBES

HIRDETÉSEKET
JUTÁNYOSÁRON KÖZÖL
o o AZ o o
ERDÉSZETI UJSÁG

Vadászoknak!

Kiváló szakértők által belőtt s elismert egy- és kétsövű vadászfegyvereket, flóberteket, karabélyokat, céllövő fegyvereket és revolvereket csekély havi

részletfizetésre

o o árfelemelés nélkül szállit: o o

Aufrecht és Goldschmied

o o fegyveráruháza o o

Budapest, VII., Rákócy-ut 26. sz.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve!!

ÉLŐVADAK

Foglyokat, fácánokat, nyulakat, szarvasokat, őzeket, dámvadát, uhukat kunyhóleshez, továbbá minden fajú ragadozó emlősöket és madarakat, tyukokat, libákat, diszfácánokat vásárol és erre vonatkozó ajánlatokat kér

== MAYER EDE ==

udvari szállító — élővadkiviteli üzlete

o o WIENER-NEUSTADT o o

Schneebergasse Nr. 10. Alsó-Ausztria.

Fióközlet (vadkereskedés) Magyarországon

o o Savanyukut, Sopronmegye o o

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve

Legjobb hírű, legnagyobb üzlet!

Gyertyán

hasábokat, szerszámnak valót, rönköket legalább 25 cm. átmérőtől felfelé o o o

o o o Gyertyán

dorongfát, 1 m. hosszút, 6—9 cm. vastagot minden mennyiségben vásárol: o o o

S. M. R ü b n e r

o fanagykereskedése o

== W i e n ==

II—2., Kaiser Josef-strasse 39

SANITAS

Az orvosok megállapították, hogy a reuma-csuz és köszvény legsikeresebben gyógyítható a o

„S A N I T A S”

szobagőzfürdőkészülékkel, melynek segítségével bármely szobában 5 perc alatt kényelmes gőz- vagy hőlégfürdőt készíthetünk. Egészséges embernek is nélkülözhetlenek ezen fürdők, ha betegségek elleni védekezés céljából a szervezetét edzeni akarja. Terjedelme csekély, ára méltányos, tartóssága korlátlan o Ezernyi elismerő- és köszönőlevelet tartalmazó ismertetőkönyvet ingyen o o és bérmentve küld:

FÖRSTNER ALADÁR

„SANITAS” szobagőzfürdő-készülékek gyára
Budapest, VII., Alsóerdősor 30

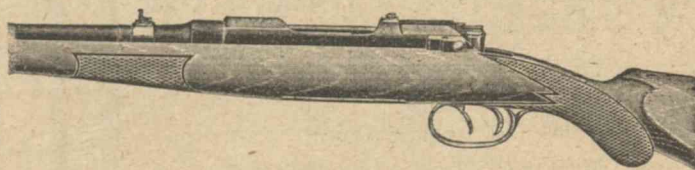
Legrégibb, legnagyobb hazai vállalat e szakban
Sok a silány utánzat, ezektől kell óvakodnunk

== Egyedüli ferlachi gyártmány! ==

A bel- és külföldi gyártmányok közti versenyen a legelső díjat nyerte el. — Arany érem:
Páris 1906. 46. remekelés.

OGRIS MARKUS Ferlach, Karinthia fegyvergyár és (prácios) puskamüves.

Szállit elsőrangú bármily rendszerű vadász- és céllövőfegyvereket legjobb és legpontosabb kivitelben. Különlegesség nagyon könnyű Drilling-fegyverekben. Súlyuk 2-8—3 kg. Browning-féle sértes ismétlőfegyver 210 K gyári ártan.

Egy Mannlicher-Schönauer ismétlő kurtály 6.7 mm. és 9 mm. öbű, 400 lépésig, jótállás mellett, a legpontosabban belőve, ára 190 K.

Egy Mannlicher Excelsior ismétlő kurtály 11.5 mm. öbű, acélköpenyburkolatu és legerősebb a füst nélküli lőpor töltés használatára, a legpontosabban belőve, egész hossza 101 cm., súlya 2.5 kg., nagy kezdő sebességgel és a legerősebb átütő erővel, nagy vad lövésére is igen alkalmas, ára 190 K.

Egy Mannlicher ismétlő kurtály 95-ös minta, 8 mm. öbű, ára 140 K.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. == Magyar levelezés.

Tiller Mór és Társa

cs. és kir. udvari szállítók, BUDAPEST, IV. Váci-utca 35.

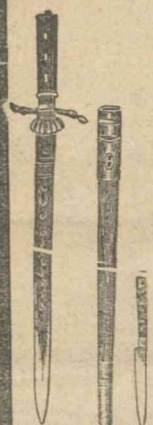

A nagym. földművelési m. kir. miniszterium 70542 magas rendeletével az erdőigazgatóságoknak ajánlva

Erdészeti és erdőaltiszti egyenruhákat, egyes egyenruhadarabokat és mindennemű felszerelési cikket o o o ajánlunk kitűnő mesteri szabás és izlésteljes kiállításban. o o o

Fehérneműek és harisnyák óriási választékban. o Fegyverek- és töltényekből állandó nagy raktár. Polgári ruhák a legjobb magyar és angol szövetekből elsőrangú szabászok közreműködésével készülnek. Hivatalos uton részletfizetésre is eszközölhetők megrendelések és nagyobb megrendelés esetén kívá- o o o natra saját költségünkön egy szabást küldünk a mértékek felvétele végett. o o o

Árjegyzéket és mintákat ingyen és bérmentve küldünk és vevőink ké- nyelmére bármely cikket beszerzünk. Meg nem felelőt visszaveszünk.

Legrégibb és legnagyobb egyenruházati intézet!

Vadászoknak!

Kiváló szakértők által belőtt s elismert egy- és kétsővű vadászfegyvereket, flóberteket, karabélyokat, céllövő fegyvereket és revolvereket csekély havi

részletfizetésre

o o árfelemelés nélkül szállít: o o

Aufrecht és Goldschmied

o o fegyveráruháza o o

Budapest, VII., Rákócy-ut 26. sz.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve!!

ÉLŐVADAK

Foglyokat, fácánokat, nyulakat, szarvasokat, őzeket, dámvadat, uhukat kunyhóleshez, továbbá minden fajú ragadozó emlősöket és madarakat, tyukokat, libákat, diszfácánokat vásárol és erre vonatkozó ajánlatokat kér

== MAYER EDE ==

udvari szállító — élővadviviteli üzlete

o o WIENER-NEUSTADT o o

Schneebergasse Nr. 10. Alsó-Ausztria.

Fióküzlet (vadkereskedés) Magyarországon

o o Savanyukut, Sopronmegye o o

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve

Legjobb hírű, legnagyobb üzlet!

Gyertyán

hasábokat, szerszámnak valót, rönköket legalább 25 cm. átmérőtől felfelé o o o

o o o Gyertyán

dorongfát, 1 m. hosszút, 6—9 cm. vastagot minden mennyiségben vásárol: o o o

S. M. R ü b n e r

o fanagykereskedése o

— Wien —

II—2., Kaiser Josef-strasse 39

SANITAS

Az orvosok megállapították, hogy a reuma-csuz és köszvény legsikeresebben gyógyítható a o

„S A N I T A S“

szobagőzfürdőkészülékkel, melynek segélyével bármely szobában 5 perc alatt kényelmes gőz- vagy hőlégfürdőt készíthetünk. Egészséges embernek is nélkülözhetlenek ezen fürdők, ha betegségek elleni védekezés céljából a szervezetét edzeni akarja. Terjedelme csekély, ára méltányos, tartóssága korlátlan o Ezernyi elismerő- és köszönőlevelet tartalmazó ismertetőkönyvet ingyen o o és bérmentve küld:

FÖRSTNER ALADÁR

„SANITAS“ szobagőzfürdő-készülékek gyára
Budapest, VII., Alsóerdősor 30

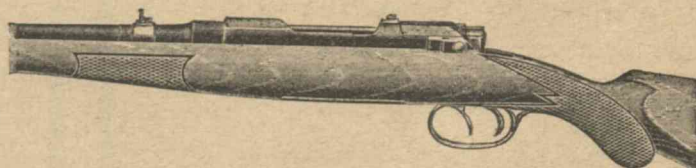
Legrégibb, legnagyobb hazai vállalat e szakban
Sok a silány utánzat, ezektől kell óvakodnunk

== Egyedüli ferlachi gyártmány! ==

A bel- és külföldi gyártmányok közti versenyen a legelső díjat nyerte el. — Arany érem:
Páris 1906. 46. remekelés.

OGRIS MARKUS Ferlach, Karinthia fegyvergyár és (prácios) puskaműves.

Szállít elsőrangú bármily rendszerű vadász- és céllövőfegyvereket legjobb és legpontosabb kivitelben. Különlegesség nagyon könnyű Drilling-fegyverekben. Súlyuk 2·8—3 kg. Browning-féle serétes ismétlőfegyver 210 K gyári árban.

Egy Mannlicher Schönauer ismétlő kurtály 6·7 mm. és 9 mm. öbű, 400 lépésig, jótállás mellett, a legpontosabban belöve, ára 190 K.

Egy Mannlicher Excelsior ismétlő kurtály 11·5 mm. öbű, acélköpenyburkolatu és legerősebb a füst nélküli lőpor töltés használatára, a legpontosabban belöve, egész hossza 101 cm., súlya 2·5 kg., nagy kezdő sebességgel és a legerősebb áttűző erővel, nagy vad lövésére isgen alkalmas, ára 190 K.

Egy Mannlicher ismétlő kurtály 95-ös minta, 8 mm. öbű, ára 140 K.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. == Magyar levelezés.

Tiller Mór és Társa

cs. és kir. udvari szállítók, BUDAPEST, IV. Váci-utca 35.

A nagym. földművelési m. kir. miniszterium 70542 magas rendeletével az erdőigazgatóságoknak ajánlva

Erdészeti és erdőaltiszti egyenruhákat, egyes egyenruhadarabokat és mindennemű felszerelési cikket
o o o ajánlunk kitűnő mesteri szabás és izlésteljes kiállításban. o o o

Fehérneműek és harisnyák óriási választékban. o Fegyverek- és töltényekből állandó nagy raktár.
Polgári ruhák a legjobb magyar és angol szövetekből elsőrangú szabászok közreműködésével készülnek.
Hivatalos uton részletfizetésre is eszközölhetők megrendelések és nagyobb megrendelés esetén kívá-
o o o natra saját költségünkön egy szabászt küldünk a mértékek felvétele végett. o o o

Árjegyzéket és mintákat ingyen és bérmentve küldünk és [vevőink] ké-
nyelmére bármely cikket beszerzünk. Meg nem felelőt visszaveszünk.

Legrégibb és legnagyobb egyenruházati intézet!

Nyomatott HIENTZ JÓZSEF könyvnyomdájában. Szászsebes.

Iskőia Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pt. Școală - BCU Cluj

ERDÉSZETI UJSÁG

szak és társadalmi lap az erdészeti személyzet részére

Előfizetési díjak:

Egy évre . . . . . 8 korona
Fél évre . . . . . 4 korona
Negyed évre . . . . . 2 korona

Pénzküldemények

Szászsebesi Ipar és Gazdasági Hitelszövetkezet
címeire küldendő, Szászsebesen

Megjelenik minden csütörtökön

Felelősszerkesztő és kiadótulajdonos

PODHRADSKY EMIL

Hirdetési díjak:

Egyhasábos garmond sor vagy annak a helye
20 fillér. Ajánlközásoknál, eladás vagy vételnél
minden szó után előre beküldendő 4 fillér
Nagyobb s többszöri közlésű hirdetményeknél
mérsékelt díjak egyezség szerint

XII évfolyam

Szászsebes, 1908 december 24

52 szám

RÉGI PÉNZEK

aranyból és ezüsből megvétetnek

o o o jó árban o o o

SCHMIDEG ALFRÉD

Budapest, I. Maros-utca 7. szám.

Eddig 25 arany-,
ezüstérem s disz-
oklevéllel lett ki-
tüntetve o o

FARAGÓ BÉLA

Eddig 25 arany-,
ezüstérem s disz-
oklevéllel lett ki-
tüntetve o o

CS. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓ

o o o

ZALAEGERSZEG

Ajánl legjobb minőségű tű- és lomblevelű famagvakat, szlapon tölgy-
makkot, gyümölcs- és műmagvakat, az összes erdősítéshez szükséges
tölgy, lucfenyő és minden egyéb lomb- és tűlevelű facsemetéket. Élő-
sövénynek: Ákác, Gleditschia Maclura Aurentiaca, amely áthatlan sö-
vényeket képez. Továbbá gyümölcsvadoncok, gyümölcsfák és rózsák.
100-féle legujabb és bőtermésű fajburgonya. Vadetetésre és gazdasági
célokra igen alkalmas csicsóka. Legmagasabb áron vásárol fenyőtobo-
zokat, tölgymakkot és lombfamagvakat. o o o

**Magyar magpergetőgyár. Erdészeti magnagykereskedés. Erdei
cseméte kertek. Diszfenyőkertészet. Fajburgonya termelés. ≡**

Mintázott ajánlatokat kér. ≡ Részletes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Egyenruhákat és egyenruházati cikkeket,
polgári ruhákat, fehérneműeket, fegyve-
o o reket és töltényeket o o

a legjutányosabb árak mellett
és legjobb minőségben készít

BLUM SÁNDOR

udvari szállítója Őfelsége perzsa
császárnak, I. Péter szerb király-
nak és Wladimirovits orosz csá-
szári nagyhercegnek o o

BUDAPEST, VÁCI-UTCA 15.

Erdőtiszteknek és erdőaltiszteknek
előnyös részletfizetési kedvezmény

Nagyobb megrendelés esetén kívánatra mér-
tékelvétel végett a cég egy szabását saját
o o költségen bárhova elküldi

A vidéki megrendelésekre kiváló
gond lesz fordítva. — Legkisebb
rendelést is szívesen fogadunk.

Meg nem felelő áru a cég költségén vissza-
o o o küldendő. o o o
Mintázott árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Előnyös vadértékesítés!

Szarvas, däm vad, vadsertés, őz, nyul,
fogoly s egyéb lőtt vad értékesítését
minden mennyiségben elvállalom a
legmagasabb árak mellett o o

Azonnali készpénz elszámolás

o o Ajánlatokat kér: o o

== Fodor Károly ==

o o bizományos o o

Budapest, központi vásárcsarnok

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNÉV ŐRÁZLETE.

Alapítva 1847.

János

Ca. és kir. kizárólagosan
és művészi és művészi
és művészi és művészi
és művészi és művészi

Bräusweller

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓÁLLÁSSAL

RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltenek.

Élő vad!

Élő foglyokat, fácánokat, nyulakat, őzeket,
szarvasokat, vad házinyulakat, uhukat, minden
másfajta állatokat magas árakon vásárol

O. Frank Utódai Kreuzig és Högl

állatkiviteli és nagykereskedési háza, Wien
(Bécs) V-2. Einsiedlergasse 13. Telephon 598.
Szállít minden nem élő vadakat és más élő
állatokat első rendű minőségben.

A nyulak tömeges befogásához saját hálóit,
foglyok és fácánok szállításához saját kette-
ceit bérmentve küldi és adja rendelkezésre.

Képes vételi árjegyzék ingyen
és bérmentve. o o o

ERDÉSZETI UJSÁG

szak és társadalmi lap az erdészeti személyzet részére

Előfizetési díjak:

Egy évre . . . . . 8 korona
Fél évre . . . . . 4 korona
Negyed évre . . . . . 2 korona

Pénzküldemények

Szászsebesi Ipar és Gazdasági Hitelszövetkezet
címére küldendő, Szászsebesen

Megjelenik minden csütörtökön

Felelősszerkesztő és kiadótulajdonos

PODHRADSKY EMIL

Hirdetési díjak:

Egyhasábos garmond sor vagy annak a helye
20 fillér. Ajánlköázásoknál, eladás vagy vételnél
minden szó után előre beküldendő 4 fillér
Nagyobb s többszöri közlésű hirdetményeknél
mérsékelt díjak egyezség szerint

XII évfolyam

Szászsebes, 1908 december 17

51 szám

RÉGI PÉNZEK

aranyból és ezüstből megvétetnek

o o o jó árban o o o

SCHMIDEG ALFRÉD

Budapest, I. Maros-utca 7. szám.

Eddig 25 arany-,
ezüstérem s disz-
oklevéllel lett ki-
tüntetve o o

FARAGÓ BÉLA

Eddig 25 arany-,
ezüstérem s disz-
oklevéllel lett ki-
tüntetve o o

CS. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLITÓ

o o o

ZALAEGERSZEG

Ajánl legjobb minőségű tű- és lomblevelű famagvakat, szlapon tölgy-
makkot, gyümölcs- és műmagvakat, az összes erdősítéshez szükséges
tölgy, lucfenyő és minden egyéb lomb- és tűlevelű facsemetéket. Élő-
sövénynek: Ákác, Gleditschia Maclura Aurentiaca, amely áthatlan sö-
vényeket képez. Továbbá gyümölcsvadoncok, gyümölcsfák és rózsák.
100-féle legújabb és bőtermésű fajburgonya. Vadetetésre és gazdasági
célokra igen alkalmas csicsóka. Legmagasabb áron vásárol fenyőtobo-
zokat, tölgymakkot és lombfamagvakat. o o o

**Magyar magpergetőgyár. Erdészeti magnagykereskedés. Erdei.
csemetekertek. Diszfenyőkertészet. Fajburgonya termelés. ≡**

Mintázott ajánlatokat kér. ≡ Részletes árjegyzék ingyen és bérmentve.

